

La passió per la historieta

L'exposició sobre el còmic nord-americà «Tal com eren», actualment instal·lada en la sala d'exposicions de la Caixa de Pensions, a València, ofereix l'oportunitat de conversar amb el responsable, Pablo Ramírez, un especialista en la matèria.

J. M. CORTÉS
i J. V. ALIAGA

Pablo Ramírez és un dels pocs crítics d'art del nostre país realment preocupat per tots els aspectes nous que pot oferir el món creatiu valencià. Les seues relacions amb els pintors i els historietistes més prometedors són una clara realitat; la seua participació en projectes importants del nostre univers creatiu («Recien Pintado», «Va-

lència Copyright» a Angulema, etc...) n'és un clar exemple.

I si, a més de tot això, hi afegim les seues classes a la Facultat de Belles Arts i la responsabilitat artística de la sala de la Caixa de Pen-

sions de Catalunya al carrer de Correus de València, ens trobem amb una de les personalitats més inquietes i suggerents de la crítica valenciana.

L'excusa per a la nostra

entrevista és una exposició de còmics, i el nostre desig és gaudir d'una conversa motivada per passions comunes: l'art, l'escola valenciana, la historieta.

—*És estrany trobar-se amb exposicions on el subjecte siga el còmic, però es quasi impossible que una mateixa institució n'organitze a València dos en el termini d'un any. ¿Consideres que aquesta sensibilitat de la Caixa de Pensions*

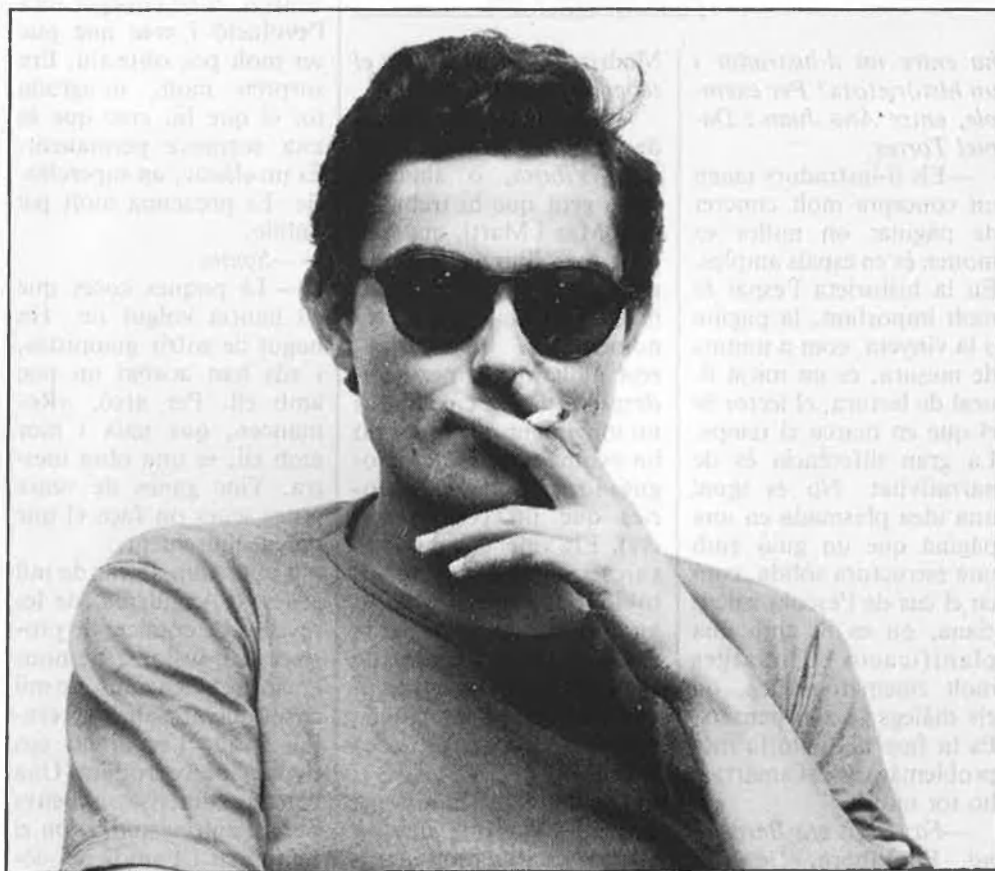

té alguna cosa a veure amb el fet que la seu central siga a Barcelona?

—Indubtablement, Barcelona és el centre editorial, i no sols del còmic. La Caixa, realment, té una gran sensibilitat cap al fenomen del tebeo; per això, organitza contínues activitats que s'hi relacionen. I atés que València ha tingut i té una gran implantació en el món de la historieta, ens estem plantejant la possibilitat que ací ens especialitzem en aquest en aquest àmbit, i que cada any la gent espere amb expectació l'exposició del tebeo de la Caixa.

tires dominicals nord-americanes han estat un pol de referència per a la historieta contemporània? ¿Quina és, doncs, la importància d'aquesta exposició?

—La historieta americana és l'època daurada. Allí és on es genera tot; t'hi trobes sorpreses increïbles. Per això, em sembla que la polèmica còmics americans o europeus no té massa sentit, ja que ací es pot veure com Marc Manus, un dibuixant nord-americà dels anys vint, pot ser un dels pares de la línia clara.

Pablo Ramírez

/ Jesús Ciscar

Davant de la polèmica sobre Hergé a Barcelona, em pense que no té cap sentit defensar un producte només per raons ideològiques de crítica o denúncia; una obra d'art, si innova formalment, crec que ja innova prou, ja que les revolucions estètiques no es fan només pels textos que diuen els personatges i amb un contingut explícitament polític.

—¿Creus que des del «Maremàgnum Gràfic» o «Els còmics, tal com eren» tan sols hi ha trenta anys?

—Són trenta anys molt intensos; la creació de tota una manera de narrar, on cadascú busca les seues referències i les seues influències. El fenomen més generalitzat és que els autors valencians reivindiquen i busquen la conciliació entre les fonts clàssiques i la historieta d'actualitat. És un fenomen molt paral·lel al de la pintura actual.

—¿Quines són les relacions del còmic amb la pintura, fonamentalment amb cert tipus de pintura, com l'art pop, la nova figuració francesa o, ací mateix, Morea?

—És un tema que em preocupa. Però hi tinc una resposta clara. A nivell general, hi ha hagut una mitificació terrible. I així, sobretot a Madrid, gent que comença a triomfar en el tebeo es vol passar a la pintura. A València els historietistes tenen molt clar que volen continuar sent-ho. És una tendència creada per una necessitat de fama, i els resultats són realment terribles, deplorables.

A València, en concret, Morea sí que s'ha preocupat pel tebeo d'una manera lúdica, i, a nivell temàtic, aquesta preocupació sorgeix de tant en tant, però no veig la relació de la seua pintura amb el tebeo.

—¿Quines diferències hi

Tira de Mandrake el mag

ha entre un il·lustrador i un historietista? Per exemple, entre Ana Juan i Daniel Torres.

—Els il·lustradors tenen un concepte molt concret de pàgina; on millor es mouen és en espais amples. En la historieta l'espai és molt important, la pàgina o la vinyeta, com a unitats de mesura; és un mitjà lineal de lectura, el lector és el que en marca el temps. La gran diferència és de narrativitat. No és igual una idea plasmada en una pàgina que un guió amb una estructura sòlida, com en el cas de l'escola valenciana, on es fa amb una planificació d'imatges molt cinematogràfica, on els diàlegs ja són pensats. És la fase del guió la més problemàtica; cal amarrar-ho tot molt.

—Fa temps era Barcelona, El Víbora. Després, arriba l'«Escola Valenciana», i ara, darrerament,

Madrid. ¿Com veus avui el tebeo a l'Estat espanyol?

—Veig molt clar l'espai de l'escola valenciana i el d'El Víbora, o almenys certa gent que hi treballa, com Max i Martí, que han anat més lluny i que, em pense, són el millor que hi ha avui a Catalunya. El fenomen d'El Víbora apareix molt influït per l'underground, que crec que és un moviment que quasi no ha evolucionat (sexe, drogues i rock and roll, històries que no contenen res, etc). Els valencians també van ser undergrounds i autobiogràfics, però, tot seguit, es van decantar per la ficció i per no perdre de vista les fonts clàssiques; i van veure com es podien aplicar als productes d'avui.

Després, hi hauria el segment Madrid, que, a mi, em sembla molt artificial. Crec que han patit molt perquè Barcelona els

va furar l'hegemonia de la historieta. És cert que Madrid, des dels primers números, ha evolucionat molt, i ara és un planter on hi ha dibuixants molt bons (A. Juan, Javier de J., A. Miralles...).

—Digues molt breument que et suggereixen: Tintín.

—La meua infància, no en un sentit pejoratiu; és un poc com diu Savater «la infància recuperada». Gràcies a ell, puc revisitar-la, i m'adone que Hergé ho feia molt bé.

—El Víbora.

—Un dels més grans èxits editorials.

—Complot.

—La gran esperança blanca.

—Javier de Juan.

—He descobert que està deixant-se seduir pel context madrileny, per passar-se del paper al llenç.

—Daniel Torres.

—M'hi uneix una gran amistat, n'he conegut tota l'evolució i crec que puc ser molt poc objectiu. Em sorprèn molt, m'agrada tot el que fa, crec que és una sorpresa permanent. És un clàssic, un superclàssic. Es preocupa molt pel públic.

—Sento.

—Té poques coses que ell hauria volgut fer. Ha hagut de sofrir guionistes, i ells han acabat un poc amb ell. Per això, «Romance», que naix i mor amb ell, és una obra mestra. Tinc ganes de veure coses seues on faça el que vulga, lliurement.

I així, vam xerrar de mil coses, d'Angulema, de les revistes de còmics, de projectes i il·lusions, de nous creadors valencians, de mil coses que no sabríem resumir i que l'espai no ens permet de reproduir. Una conversa intensa, almenys per a l'entrevistador, on el sentiment i l'amor pel còmic han estat els veritables protagonistes.